

Peygamber Efendimiz miraçta neden Allah'a selam vermemiş de mahlukatın tesbihat ve ibadetlerini takdim etmiş?

Selam; Allah'ın doksan dokuz güzel isminden biridir. Her çeşit ârıza ve hâdiselerden sâlim kalan; her türlü tehlikelerden kullarını selâmete çıkararak; cennetteki bahtiyar kullarına selâm eden manasındadır. Bu nedenle İslamiyet'ten önce olan bir şeyin İslamiyet'te de devam etmesi diğer peygamberlerin uygulamasının aynen devam ettirilmesi. Bunları başka milletlere ve kavimlere bağlamak yerine, bütün peygamberlerin aynı kaynaktan beslendiğini; aynı vahyi aldıklarını anlamak ve kabul etmek gerekir.

Selam terimi Arapça "**selime**" kökünden bir mastar olup, sözlükte; maddî ve manevî sıkıntılardan kurtulmak, barış ve esenliğe kavuşmak demektir.

"**es-Selamu**", isim olarak ise; selam, selamet, sulh ve güven anlamına gelir. Bir fıkıh terimi olarak selam; karşılaşan iki Müslümanın birbirine yaptıkları dua cümlesinden ibarettir. Selam veren "**es-selamu aleyküm (Allah'ın selamı sizin üzerinize olsun)**" der, selamı alan ise "**ve aleykümü's-selam ve rahmetullah (Allah'ın selamı ve rahmeti sizin üzerinize olsun)**" diyerek ilaveli duada bulunur.

Kur'an-ı Kerîm'de şöyle buyrulur:

"Bir selam ile selamlandığınızda, siz de ondan daha güzeli ile selamlayın veya aynı ile karşılık verin." (Nisa, 4/86.)

Selam, aynı zamanda Cenab-ı Hakk'ın doksan dokuz güzel isimlerinden birisidir.

Selamlaşmanın "**selam**" sözcüğü ile yapılması gerektiğini bildiren pek çok ayet ve hadis vardır. Bunlardan birkaç tanesini zikredeceğiz:

"Ayetlerimize inananlar sana geldiğinde onlara deki: Size selam olsun." (En'am, 6/54.)

"Elçilerimiz (melekler) İbrahim'e müjde getirdiler ve "sana selam olsun" dediler."(1)

Ahiret hayatında da selamlaşmanın aynı kelimelerle yapılacağı belirtilir.

"Melekler: 'Sabrettiğinize karşılık size selam olsun...' derler."

"İman edip de iyi işler yapanlar, Rablerinin izni ile içinde sonsuza kadar kalacakları altından ırmaklar akan cennetlere sokulacaklardır. Orada birbirleriyle karşılaştıkça söyledikleri söz "selam"dır." (İbrahim, 14/23; bk. Yunus, 10/10)

"Onlar meleklerin 'Size selam olsun. Yapmış olduğunuz iyi işlere karşılık cennete girin.' diyerek, tertemiz bir şekilde canlarını aldıkları kimselerdir." (Nahl, 16/32.)

Hadiste **"Selam, cennet ehlinin selamlaşma şeklidir.»** buyrulur.(2)

Yahudiler Medine döneminde Hz. Peygamber (asm) ile karşılaştınca **"Sana ölüm olsun."** anlamına gelen **"Es-samu aleyke"** şeklinde selam veriyorlardı. Hz. Peygamber (asm) onların bu kaba selamlarına **"aleyküm " (size olsun)** diye cevap vermekle yetinir, edepli ve yumuşak tavrını değiştirmezdi. Bu arada inen bir ayetle Yahudilerin bu tavrı kınandı ve onların cehenneme girecekleri bildirildi. (bk. Mücadele, 58/8.) Ashabı kiramdan kimilerinin Yahudilere, aynı sözlerle, hatta **"ölüm, kınama ve lanet size olsun"** gibi ilavelerle cevap vermesi üzerine Allahın Rasulü Ehl-i kitapla olan selamlaşmayı şu şekilde belirledi:

"Size Ehl-i kitaptan birisi selam verince 'aleyke veya aleykum (sana veya size de olsun)' şeklinde cevap veriniz."(3)

Hz. Peygamber (asm)'in ve ashab-ı kiramın birbirleriyle **"es-selamu aleyke"** veya **"es-selamu aleykum" (Allah'ın selamı sana veya size olsun)** sözlerini kullanarak selam verdikleri tevatür derecesine ulaşan hadislerle sabittir.(4)

Nitekim Allah Teala, Âdem (a.s)'ı yarattığında, ona; **"Git, meleklerle selam ver, nasıl selam alacaklarını dinle, bu senin ve neslinin selamlaşma örneği olacaktır."** dedi. Bunun üzerine Adem (a.s) meleklerle; **"es-Selamu aleykum (Allah'ın selamı size olsun)"** dedi. Onlar da; **"es-Selamu aleyke ve rahmetullah (Allah'ın selamı ve rahmeti sana olsun)"** diyerek karşılık verdiler.(5)

Selam başta belirtme takısı olmaksızın "**Selamün aleykum**" şeklinde de ifade edilebilir.(6)

Kimi zaman selam yerine "**merhaba**" denildiği, özellikle dışarıdan gelen kimseye karşı "**hoş geldin**" anlamında bu ifadenin de kullanıldığı nakledilmiştir.(7) **Merhaba**; bolluk ve genişlik dileme, başımızın üstünde yerin var,.. gibi anlamları kapsar.

"**Musafaha**" konusunu incelerken, Medineli Ensar kadınların biat için toplandıklarında Hz. Ömer'in selamını "**Rasülulah'a ve Rasulultah'ın elçisi Ömer'e merhaba.**" sözleri ile cevapladıklarını belirtmiştik. Günümüzde kullanılan "*hayırlı sabahlar*", "*hayırlı akşamlar*", "*iyi günler*", "*iyi akşamlar*", "*günaydın*" veya "*tünaydın*" gibi deyimler, selam verilenler üzerinde huzur, güven ve esenlik meydana getirebilirse de "İslam'a ait selam"ın yerini tutmadığında açıklık vardır. Belki bu deyimler asıl selamlaşmadan sonra dua ve temenni niteliğinde söylenebilir.

Selamı vermek sünnet, almak farzdır. Çünkü ayette, "**Size selam verilince, ona ondan daha güzeli ile veya aynı ile karşılık verin.**" buyurularak, selam alma emir siygası ile ifade olunmuştur. Diğer yandan Allah'ın Rasulü, Müslümanın Müslüman üzerindeki haklarını sayarken, ilkinin verilen selamı almak olduğunu belirtmiştir.(8)

Selamın İslam toplumunda yaygınlaştırılmasını emreden Allah elçisi, bir hadisinde bunun toplumsal sonucunu şöyle açıklamıştır:

"Ruhumu kudret elinde tutan Allah'a yemin olsun ki, siz iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız zaman birbirinizi seveceğiniz bir ameli size haber vereyim mi? Aranızda selamı yayınız."(9)

"**es-selamu aleyküm (Allah'ın selamı sizin üzerinize olsun)**" ifadesinin Allah için kullanılamayacağı bu şekilde aşık olmuştur. Selam aynı zamanda; "**benden sana zarar gelmez**", "**benden emin olabilirsin**" gibi manalara da geldiğinden; bunu Allah için kullanmak caiz olmaz.

Dipnotlar:

(1) bk. *Hûd*, 11/69; örnekler için bk. *Meryem*, 19/15, 33, 47; *Taha*, 20/47; *el-Kasas*, 28/55; *es-Saffat*, 37/79, 109, 120, 130, 181.

(2) bk. A. Hanbel, IV, 381.

(3) bk. *Buharî*, *İsfi'zan*, 22, *Murteddîn*, 4; *Müslim*, *Selam*, 9, 87; *Malik*, *Muvatta'*, *Selam*, 3; A.b. Hanbel, II/9, III/99; *İbn Kesîr*, a.g.e., III/462.

-
- (4) bk. Buharî, İsti'zan, 1,3, 28; Tefsiru Süre, 33/8; Enbiya, 1; Müslim, Edeb, 37; Ebü Davud, Akdiye, 21, Libas, 24 45; A. b. Hanbel, I/85, 146.
- (5) bk. Buharî, Halku Adem, 2, IV, 102; Tecrîd Sarîh, Terc. IX/46, H. No: 1367; el-Kurtubî, a.g.e, XX/45.
- (6) bk. Buharî, İsti'zan, 9; A.b. Hanbel, I/387.
- (7) bk. Buharî, İman, 40, İlm, 25, Salat, 4; Müslim, İman, 24, Misafirin, 82; İbn Mace, Mukaddime, 22; Ebu Davud, Zekat, 6.
- (8) bk. İbn Mace, Cenaiz, 1; A. b. Hanbel, II/332, VI/385.
- (9) bk. Müslim, iman, 93; Ebu Davud, Edeb, 131; Tirmizî, Sıfatu'l-Kiyame, 54, İsti'zan, 1; İbn Mace, Mukaddime, 6; A. b. Hanbel, I/165; bk. Buharî, Nikah, 71, Eşribe, 28, İsti'zan, 8; Nesaî, Cena'iz, 53.